EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2013 06 05
COM(2013) 345 final

2013/0190 (NLE)

Pasiūlymas

# TARYBOS SPRENDIMAS

## dėl euro įvedimo Latvijoje 2014 m. sausio 1 d.

# AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

## 1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

1998 m. gegužės 3 d. Taryba nusprendė, kad Belgija, Vokietija, Ispanija, Prancūzija, Airija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Portugalija, Austrija ir Suomija atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą 1999 m. sausio 1 d. Danija ir Jungtinė Karalystė pasinaudojo atsisakymo išlyga, todėl Taryba jų nevertino. Graikija ir Švedija Tarybos buvo laikomos valstybėmis narėmis, kurioms taikoma išimtis. 2000 m. birželio 19 d. Taryba nusprendė, kad Graikija atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą 2001 m. sausio 1 d. Šalys, kurios įstojo į Europos Sąjungą 2004 m. gegužės 1 d. (Čekija, Estija, Kipras, Latvija, Lietuva, Vengrija, Malta, Lenkija, Slovėnija ir Slovakija), pagal atitinkamo Stojimo akto 4 straipsnį laikomos valstybėmis narėmis, kurioms taikoma išimtis. 2006 m. liepos 11 d. Taryba nusprendė, kad Slovėnija atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą 2007 m. sausio 1 d. Bulgarija ir Rumunija, kurios įstojo į Europos Sąjungą 2007 m. sausio 1 d., pagal atitinkamo Stojimo akto 5 straipsnį laikomos valstybėmis narėmis, kurioms taikoma išimtis. 2007 m. liepos 10 d. Taryba nusprendė, kad Kipras ir Malta atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą 2008 m. sausio 1 d. 2008 m. liepos 8 d. Taryba nusprendė, kad Slovakija atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą 2009 m. sausio 1 d. 2010 m. liepos 13 m. Taryba nusprendė, kad Estija atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą 2011 m. sausio 1 d. Kroatija į Europos Sąjungą įstos 2013 m. liepos 1 d. ir pagal Stojimo akto 5 straipsnį taps valstybe nare, kuriai taikoma išimtis.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – Sutartis) 140 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad ne rečiau kaip kartą per dvejus metus arba valstybės narės, kuriai taikoma išimtis, prašymu Komisija ir Europos Centrinis Bankas turi pranešti Tarybai apie valstybių narių, kurioms taikoma išimtis, pažangą, padarytą vykdant savo įsipareigojimus ekonominei ir pinigų sąjungai sukurti. Remdamasi savo pačios ir ECB pranešimais Komisija gali teikti Tarybai pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo panaikinti išimtį būtinas sąlygas atitinkančiai valstybei narei, laikantis Sutarties 140 straipsnio 2 dalyje nustatytos tvarkos.

Ankstesnės Komisijos ir ECB reguliarios konvergencijos ataskaitos priimtos 2012 m. gegužės mėn. 2013 m. kovo 5 d. Latvija pateikė prašymą iš naujo įvertinti konvergenciją, kad galėtų įvesti eurą 2014 m. sausio 1 d., jei taikoma išimtis būtų panaikinta. Reaguodami į šį prašymą Komisija ir ECB parengė konvergencijos ataskaitas dėl Latvijos.

2013 m. birželio 5 d. Kolegija priėmė 2013 m. Komisijos konvergencijos ataskaitą dėl Latvijos. ECB savo ataskaitą priėmė birželio 3 d. Be kita ko, ataskaitose vertinamas Latvijos nacionalinės teisės aktų, įskaitant nacionalinio centrinio banko statutą, suderinamumas su Sutarties 130 ir 131 straipsniais ir Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) ir ECB statutu. Ataskaitose taip pat vertinama, ar pasiektas aukštas tvarios konvergencijos lygis remiantis konvergencijos kriterijais, ir atsižvelgiama į kelis kitus veiksnius, į kuriuos atsižvelgti reikalaujama Sutarties 140 straipsnio 1 dalies paskutinėje pastraipoje.

Savo konvergencijos ataskaitoje Komisija daro išvadą, kad Latvija atitinka euro įvedimo sąlygas.

Remdamasi savo ir ECB ataskaitomis, Komisija priėmė pridedamą pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo 2014 m. sausio 1 d. panaikinti Latvijai taikomą išimtį.

## 2. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

Diskusijos su valstybėmis narėmis dėl ekonominės politikos uždavinių valstybėse narėse įvairiomis formomis reguliariai vyksta Ekonomikos ir finansų komitete ir ECOFIN taryboje ir

(arba) Euro grupėje. Jos apima neoficialias diskusijas konkrečiai su pasirengimu stojimui į euro zoną susijusiais klausimais (įskaitant valiutos kursų politiką). Dialogas su mokslininkais ir kitomis suinteresuotosiomis grupėmis vyksta konferencijų ar (arba) seminarų metu, taip pat *ad hoc* pagrindu.

Ekonominiai pokyčiai euro zonoje ir valstybėse narėse vertinami laikantis įvairių ekonominės politikos koordinavimo ir priežiūros procedūrų (visų pirma pagal Sutarties 121 straipsnį), taip pat atsižvelgiant į Komisijos reguliariai vykdomą konkrečios šalies arba visos zonos įvykių stebėseną ir analizę (įskaitant prognozes, reguliarias leidinių serijas, Ekonomikos ir finansų komitetui ir ECOFIN tarybai ir (arba) Euro grupei pateikiamus duomenis). Laikydamasi proporcingumo principo bei ankstesnės praktikos Komisija siūlo nerengti oficialaus poveikio vertinimo.

## 3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

### 3.1. Teisinis pagrindas

Šio pasiūlymo teisinis pagrindas – Sutarties 140 straipsnio 2 dalis, kurioje nustatyta Tarybos sprendimo dėl euro įvedimo priėmimo ir atitinkamoms valstybėms narėms taikomos išimties panaikinimo tvarka.

Taryba priima sprendimą remdamasi Komisijos pasiūlymu, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, pasibaigus svarstymui Europos Vadovų Taryboje ir gavusi valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, atstovaujančių savo narių kvalifikuotos daugumos rekomendaciją.

### 3.2. Subsidiarumas ir proporcingumas

Pasiūlymas priklauso išimtinei Sąjungos kompetencijai. Todėl subsidiarumo principas netaikomas.

Šia iniciatyva neviršijama to, kas būtina jos tikslui pasiekti, todėl ji atitinka proporcingumo principą.

### 3.3. Pasirinkta teisinė priemonė

Pagal Sutarties 140 straipsnio 2 dalį sprendimas yra vienintelė tinkama teisinė priemonė.

## 4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas neturi poveikio Sąjungos biudžetui.

2013/0190 (NLE)

Pasiūlymas

**TARYBOS SPRENDIMAS**

**dėl euro įvedimo Latvijoje 2014 m. sausio 1 d.**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 140 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Komisijos ataskaitą[1],

atsižvelgdama į Europos Centrinio Banko ataskaitą[2],

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos svarstymą,

atsižvelgdama į Tarybos narių, atstovaujančių valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, rekomendaciją,

kadangi:

(1) trečiasis ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) etapas prasidėjo 1999 m. sausio 1 d. 1998 m. gegužės 3 d. Briuselyje vykusiame valstybių arba vyriausybių vadovų susitikime Taryba nusprendė, kad Belgija, Vokietija, Ispanija, Prancūzija, Airija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Austrija, Portugalija ir Suomija atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą 1999 m. sausio 1 d.[3];

(2) Sprendimu 2000/427/EB[4] Taryba nutarė, kad Graikija atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą 2001 m. sausio 1 d. Sprendimu 2006/495/EB[5] Taryba nutarė, kad Slovėnija atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą 2007 m. sausio 1 d. Sprendimais 2007/503/EB[6] ir 2007/504/EB[7] Taryba nutarė, kad Kipras ir Malta atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą 2008 m. sausio 1 d. Sprendimu 2008/608/EB[8] Taryba nutarė, kad Slovakija atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą. Sprendimu 2010/416/ES[9] Taryba nutarė, kad Estija atitiko būtinas sąlygas įvesti eurą;

(3) vadovaujantis prie Europos bendrijos steigimo sutarties (toliau – EB sutartis) pridėto Protokolo dėl tam tikrų su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste susijusių nuostatų 1 dalimi, Jungtinė Karalystė pranešė Tarybai, kad neketina pereiti prie trečiojo EPS etapo 1999 m. sausio 1 d. Šis pranešimas nepasikeitė.

---

1
2
3 Sprendimas 1998/317/EB (OL L 139, 1998 5 11, p. 30).
4 OL L 167, 2000 7 7, p. 19.
5 OL L 195, 2006 7 15, p. 25.
6 OL L 186, 2007 7 18, p. 29.
7 OL L 186, 2007 7 18, p. 32.
8 OL L 195, 2008 7 24, p. 24.
9 OL L 196, 2010 7 28, p. 24.

Vadovaudamasi prie EB sutarties pridėto Protokolo dėl tam tikrų su Danija susijusių nuostatų 1 dalimi ir 1992 m. gruodžio mėn. Edinburge priimtu valstybių ar vyriausybių vadovų sprendimu, Danija Tarybai pranešė, kad nedalyvaus trečiajame EPS etape. Danija nereikalavo inicijuoti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – Sutartis) 140 straipsnio 2 dalyje nurodytos procedūros;

(4) pagal Sprendimą 98/317/EB Švedijai taikoma išimtis, kaip apibrėžta Sutarties 139 straipsnio 1 dalyje. Pagal 2003 m. Stojimo akto[10] 4 straipsnį Čekijai, Latvijai, Lietuvai, Vengrijai ir Lenkijai taikoma išimtis, kaip apibrėžta Sutarties 139 straipsnio 1 dalyje. Pagal 2005 m. Stojimo akto[11] 5 straipsnį Bulgarijai ir Rumunijai taikoma išimtis, kaip apibrėžta Sutarties 139 straipsnio 1 dalyje. Pagal Stojimo akto[12] 5 straipsnį Kroatijai taikoma išimtis, kaip apibrėžta Sutarties 139 straipsnio 1 dalyje;

(5) Europos Centrinis Bankas (ECB) buvo įsteigtas 1998 m. liepos 1 d. Europos pinigų sistema buvo pakeista valiutų kurso mechanizmu, dėl kurio įvedimo susitarta 1997 m. birželio 16 d. Europos Vadovų Tarybos rezoliucija dėl valiutų kursų mechanizmo įdiegimo trečiajame ekonominės ir pinigų sąjungos etape[13]. Valiutų kurso mechanizmo (VKM II) procedūros trečiajame ekonominės ir pinigų sąjungos etape nustatytos 2006 m. kovo 16 d. Europos Centrinio Banko ir euro zonai nepriklausančių valstybių narių nacionalinių centrinių bankų sutartyje, nustatančioje valiutos kurso mechanizmo veikimo būdus ekonominės ir pinigų sąjungos trečiajame etape[14];

(6) Sutarties 140 straipsnio 2 dalyje nustatytos atitinkamoms valstybėms narėms taikomos išimties panaikinimo procedūros. Ne rečiau kaip kartą per dvejus metus arba valstybės narės, kuriai taikoma išimtis, prašymu Komisija ir ECB Sutarties 140 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka pateikia Tarybai pranešimą. 2013 m. kovo 5 d. Latvija pateikė oficialų prašymą įvertinti konvergenciją;

(7) valstybių narių nacionalinės teisės aktai, įskaitant nacionalinių centrinių bankų statutus, atitinkamai turi būti pritaikyti siekiant užtikrinti jų suderinamumą su Sutarties 130 ir 131 straipsniais ir su Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statutu (toliau – ECBS ir ECB statutas). Komisijos ir ECB ataskaitose pateikiamas išsamus Latvijos teisės aktų suderinamumo su Sutarties 130 ir 131 straipsniais ir su ECBS ir ECB statutu vertinimas;

(8) pagal Protokolo Nr. 13 dėl konvergencijos kriterijų, nurodytų Sutarties 140 straipsnyje, 1 straipsnį kainų stabilumo kriterijus, nurodytas Sutarties 140 straipsnio 1 dalies pirmoje įtraukoje, reiškia, kad valstybės narės kainų stabilumas yra tvarus ir vidutinis infliacijos lygis per vienerius metus iki tyrimo neviršija daugiau kaip 1,5 procentinio punkto daugiausia trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, infliacijos lygio. Pagal kainų stabilumo kriterijų infliacija apskaičiuojama remiantis 1995 m. spalio 23 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2494/95 dėl suderintų vartotojų kainų indeksų[15] nurodytais suderintais vartotojų kainų indeksais (SVKI). Siekiant įvertinti kainų stabilumo kriterijų, valstybės narės infliacija apskaičiuojama pagal tai, kiek procentais pasikeitė 12 mėnesių indeksų aritmetinis vidurkis, palyginti su

---

10 OL L 236, 2003 9 23, p. 33.
11 OL L 157, 2005 6 21, p. 203.
12 OL L 112, 2012 4 24, p. 21.
13 OL C 236, 1997 8 2, p. 5.
14 OL C 73, 2006 3 25, p. 21. Sutartis su pakeitimais, padarytais 2007 m. gruodžio 14 d. sutartimi (OL C 319, 2007 12 29, p. 7).
15 OL L 257, 1995 10 27, p. 1. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1882/2003 (OL L 284, 2003 10 31, p. 1) ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 596/2009.

ankstesnio laikotarpio 12 mėnesių indeksų aritmetiniu vidurkiu. Komisijos ir ECB ataskaitose atsižvelgta į pamatinę vertę, lygią paprastam trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, infliacijos lygių aritmetiniam vidurkiui, prie jo pridėjus 1,5 procentinio punkto. Apskaičiuota, kad vienų metų laikotarpio, kuris baigėsi 2013 m. balandžio mėn., pamatinė infliacijos lygio vertė buvo 2,7 procento, o trys valstybės narės, kuriose kainos stabiliausios – Švedija, Latvija ir Airija; jų infliacija sudarė atitinkamai 0,8 procento, 1,3 procento ir 1,6 procento. Yra pagrindo prie šalių, kuriose kainos stabiliausios, nepriskirti tų šalių, kurių infliacijos lygis negali būti laikomas prasmingu lyginamuoju standartu kitoms valstybėms narėms. Tokios išsiskiriančios šalys anksčiau nurodytos 2004 ir 2010 m. konvergencijos ataskaitose. Dabartinėmis aplinkybėmis yra pagrindo prie šalių, kuriose kainos stabiliausios, nepriskirti Graikijos, nes jos infliacijos lygis ir profilis labai skiriasi nuo euro zonos vidurkio, tai daugiausia susiję su didelio Graikijos ekonomikos koregavimo poreikiais ir išskirtine būkle, o ją įtraukus pamatinei vertei, taigi ir kriterijaus teisingumui, būtų padarytas nepageidaujamas poveikis[16];

(9) pagal Protokolo Nr. 13 2 straipsnį bendrojo šalies biudžeto padėties kriterijus, nurodytas Sutarties 140 straipsnio 1 dalies antroje įtraukoje, reiškia, kad tyrimo metu valstybei narei nėra taikomas Tarybos sprendimas dėl perviršinio deficito pagal Sutarties 126 straipsnio 6 dalį;

(10) pagal Protokolo Nr. 13 3 straipsnį dalyvavimo Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizme kriterijus, nurodytas Sutarties 140 straipsnio 1 dalies trečioje įtraukoje, reiškia, kad valstybė narė laikėsi normalių svyravimo ribų, numatytų Europos pinigų sistemos valiutų kurso mechanizme (VKM), be didelių nukrypimų bent paskutinius dvejus metus iki tyrimo. Pirmiausia, valstybė narė negali būti nuvertinusi savo valiutos dvišalio pagrindinio kurso euro atžvilgiu savo pačios iniciatyva per tą patį laikotarpį. Nuo 1999 m. sausio 1 d. VKM II yra pagrindas, kuriuo vertinama, ar tenkinamas valiutų keitimo kurso kriterijus. Savo ataskaitose vertindami, kaip atitinkamas šis kriterijus, Komisija ir ECB ištyrė dvejų metų laikotarpį, kuris baigėsi 2013 m. gegužės 16 d.;

(11) pagal Protokolo Nr. 13 4 straipsnį palūkanų normų konvergencijos kriterijus, nurodytas Sutarties 140 straipsnio 1 dalies ketvirtoje įtraukoje, reiškia, kad vienerių metų laikotarpiu iki tyrimo valstybės narės vidutinė nominali ilgalaikių palūkanų norma neviršijo daugiau kaip 2 procentiniais punktais daugiausia trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, palūkanų normos. Vertinant palūkanų normų konvergencijos kriterijus, buvo remiamasi lyginamosiomis 10 metų vyriausybės obligacijų palūkanų normomis. Siekiant įvertinti, ar laikomasi palūkanų normos kriterijaus, Komisijos ir ECB ataskaitose buvo atsižvelgta į pamatinę vertę, apskaičiuotą kaip paprastas trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, nominalių ilgalaikių palūkanų normų aritmetinis vidurkis, prie jo pridėjus du procentinius punktus. Taigi vienų metų laikotarpio, kuris baigėsi 2013 m. balandžio mėn., pamatinė vertė buvo 5,5 procento;

(12) pagal Protokolo Nr. 13 5 straipsnį Komisija turi pateikti duomenis, kuriais naudojamasi vertinant, kaip atitinkamas dabartinis konvergencijos kriterijus. Šis pasiūlymas buvo rengiamas remiantis Komisijos pateiktais duomenimis. Komisija biudžeto duomenis pateikė po to, kai tuos duomenis iki 2013 m. balandžio 1 d. jai perdavė valstybės narės, remdamosi 1993 m. lapkričio 22 d. Tarybos reglamentu (EB)

[16] 2013 m. balandžio mėn. 12 mėnesių vidutinis infliacijos lygis Graikijoje buvo 0,4 %, o euro zonoje – 2,2 % ir numatoma, kad šių rodiklių skirtumas per ateinančius mėnesius dar padidės.

Nr. 3605/93 dėl Europos bendrijos steigimo sutarties priede pateikto Protokolo dėl perviršinio deficito procedūros taikymo[17];

(13) remiantis Komisijos ir ECB pateiktomis ataskaitomis apie Latvijos pažangą, padarytą vykdant įsipareigojimus, susijusius su ekonominės ir pinigų sąjungos kūrimu, daroma išvada, kad:

a) Latvijos nacionalinės teisės aktai, įskaitant nacionalinio centrinio banko statutą, yra suderinami su Sutarties 130 ir 131 straipsniais bei ECBS ir ECB statutu;

b) dėl Latvijos atitikimo konvergencijos kriterijams, nurodytiems keturiose Sutarties 140 straipsnio 1 dalies įtraukose:

– metų, kurie baigėsi 2013 m. balandžio mėn., vidutinis infliacijos lygis Latvijoje buvo 1,3 procento, t. y. gerokai mažesnis už pamatinę vertę, ir tikėtina, kad ateinančiais mėnesiais jis išliks mažesnis už pamatinę vertę;

– iki 2012 m. pabaigos Latvijos biudžeto deficitas buvo patikimai ir ilgam sumažintas iki mažiau nei 3 % BVP. Sprendimu 2013/…/ES[18] Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, panaikino Sprendimą 2009/591/EB dėl perviršinio deficito Latvijoje;

– Latvija yra VKM II narė nuo 2005 m. gegužės 2 d. Prisijungus prie VKM II, valdžios institucijos vienašališkai įsipareigojo išlaikyti ne didesnį kaip ±1 % lato vertės svyravimą centrinio pariteto atžvilgiu. Per dvejus metus iki šio vertinimo lato kursas nenukrypo nuo savo centrinio pariteto daugiau kaip ±1 % ir išvengė nukrypimų;

– metais, kurie baigėsi 2013 m. balandžio mėn., vidutinė ilgalaikė palūkanų norma Latvijoje buvo 3,8 procento, t. y. mažesnė už pamatinę vertę;

c) atsižvelgiant į teisinio suderinamumo ir atitikties konvergencijos kriterijams įvertinimą, taip pat į papildomus veiksnius, Latvija atitinka euro įvedimo sąlygas,

[17] OL L 332, 1993 12 31, p. 7. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2103/2005 (OL L 337, 2005 12 22, p. 1).

[18]

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

*1 straipsnis*

Latvija atitinka būtinas euro įvedimo sąlygas. Latvijai taikoma išimtis, nurodyta 2003 m. Stojimo akto 4 straipsnyje, panaikinama 2014 m. sausio 1 d.

*2 straipsnis*

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

*3 straipsnis*

Šis sprendimas skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu*
*Pirmininkas*